

Återrapportering med anledning av Länsstyrelsens inspektion

Förslag till beslut

1. Förvaltningens förslag till återrapportering godkänns och överlämnas till länsstyrelsen i Stockholms län.
2. Rapport med anledning av länsstyrelsens inspektion godkänns och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Enligt Förmynderskapsförordningen (1995:37) § 21 ska länsstyrelsen årligen inspektera överförmyndaren/överförmyndarnämnden. Länsstyrelsen får avstå från en inspektion, om det är uppenbart att den är obehövlig. Om länsstyrelsen avstått från en inspektion ett visst år, ska dock inspektion genomföras följande år.

Länsstyrelsen i Stockholms län har ansvaret för att inspektera överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Inspektion av nämndens verksamhet genomfördes hösten 2014. Vid det inspektionstillfället hade kommunerna egna överförmyndarnämnder med ett gemensamt kontor. Länsstyrelsen genomförde då sin inspektion vid samma tillfälle, men upprättade skilda rapporter.

Resultat av inspektionen den 7 september 2016

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde den 7 september 2016 en ny inspektion av överförmyndarnämndens verksamhet. Vid inspektionen granskades 35 akter samt dagboksblad från ytterligare 26 akter. Efter inspektionen har länsstyrelsen funnit anledning att kritisera nämnden på sex punkter.

- Lång handläggning av ärenden gällande anmälningar om behov av ställföreträdare.
- Bristfälliga rutiner för delegering av beslutanderätt.
- Bristfällig bevakning av att ställföreträdare lämnar in redovisningshandlingar.
- Lång handläggningstid för förordnande av gode män för ensamkommande barn.
- Bristfälliga rutiner för överlämning av redovisningshandlingar.

- Felaktigt avhändande av allmän handling.

Nämnden ålades med stöd av Förmynderskapsförordningen (1995:379) § 24 att underrätta länsstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits och avser att vidtas för att komma till rätta med den långa handläggningstiden för ärenden som gäller anmälningar om behov av ställföreträdare. Nämnden ska även redogöra för vilka åtgärder som vidtagits i fem akter.

Återrapporterade åtgärder med anledning av Länsstyrelsens kritik

Lång handläggningstid för ärenden som gäller anmälan om behov av ställföreträdare

Det huvudsakliga skälet till att handläggningstiden för vissa anmälningar om behov av ställföreträdarskap blivit alltför lång är avsaknaden av läkarintyg eller social utredning som styrker behovet. I rutinerna för anmälan har därför införts tidsgränser för hur länge nämnden innan beslut ska avvakta att anmälan kompletteras med nämnda dokument. Handläggningstiden för anmälan om ställföreträdare ingår i nämndens internkontrollplan för 2017.

Åtgärder i angivna akter

För två av de angivna akterna har nämnden lämnade en ansökan till tingsrätten om god man. I båda fallen finns förslag på ställföreträdare.

Nämnden har två av akterna beslutat att inte ansöka om ställföreträdarskap, då det saknas underlag som styrker ett sådant behov.

En anmälan har återtagits av den som ursprungligen lämnade in anmälan.

Övrig kritik

Förvaltningen redovisar i en särskild rapport vilka åtgärder som vidtagits med anledning av länsstyrelsens kritik i övrigt.

Mehmed Hasanbegovic
Förvaltningschef

Anders Hagander
Avdelningschef

Länsstyrelsen i Stockholms län

Återrapportering med anledning av inspektion

Inledning

Länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare/överförmyndarnämnder är viktig för att upprätthålla och utveckla rättssäkerheten för de som får stöd av en förmyndare, god man och/eller förvaltare. Inspektionsrapporterna är tillsammans med bland annat internkontroll, servicedeklarationer och styrkort underlag för det kvalitetsarbete som Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner bedriver.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde den 7 september en inspektion hos överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Efter inspektionen fann Länsstyrelsen anledning att kritisera nämnden på sex punkter. Med stöd av Förmyndarskapsförordningen § 24 (1995:379) ålades nämnden att senast den 20 februari 2017 underrätta Länsstyrelsen om vilka åtgärder nämnden vidtagit och avser att vidta för att komma till rätta med de långa handläggningstider för ärenden som gäller anmälan om behov av ställföreträdare. Nämnden ska även redogöra för vilka åtgärder som vidtagits i akterna 3873, 3893, 3899, 4031,4173.

Åtgärder för kortare handläggningstid för anmälningar om behov av ställföreträdarskap

Det huvudsakliga skälet till att handläggningstiden för vissa anmälningar om behov av ställföreträdarskap blivit alltför lång är avsaknaden av läkarintyg eller social utredning som styrker behovet. I rutinerna för anmälan har därför införts tidsgränser för hur länge nämnden innan beslut ska avvakta att anmälan kompletteras med nämnda dokument. (Rutinbeskrivning bifogas. Tilläggen är markerade i *kursiv* stil.) Nämnden kommer i sin internkontroll under 2017 följa upp att rutinerna följs.

Åtgärder i angivna akter**Akt 3873**

Anmälan om behov av förvaltare återtagen 2016-10-10. Ärendet är avslutat

Akt 3893

Nämnden avslog 2017-01-23 ansökan om förvaltare på grund av med ingripande stöd. Ärendet är avslutat.

Akt 3899

Nämnden har 2016-12-07 hos Tingsrätten ansökt om god man och även lämnat förslag på ställföreträdare.

Akt 4031

Nämnden har 2016-12-20 hos Tingsrätten ansökt om god man och även lämnat förslag på ställföreträdare.

Akt 4173

Nämnden avslog 2016-09-19 ansökan om god man på grund av bristande underlag. Ärendet är avslutat.

Anders Hagander
Avdelningschef

Överförmyndarnämnden

Rapport med anledning av länsstyrelsens inspektion

Bakgrund

Enligt Förmynderskapsförordningen (1995:37) § 21 ska länsstyrelsen årligen inspektera överförmyndaren/överförmyndarnämnden. Resultatet av inspektionerna är viktiga delar i nämndens arbete med att säkerställa rättssäkerheten och att utveckla kvaliteten i nämndens verksamhet.

Länsstyrelsen får avstå från en inspektion, om det är uppenbart att den är obehövlig. Om länsstyrelsen avstått från en inspektion ett visst år, ska dock inspektion genomföras följande år.

Vid inspektionen ska länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i Föräldrabalken och i Förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren/överförmyndarnämnden förda registret, dels stickprovsvis utvalda akter.

Länsstyrelsen ska också inspektera överförmyndaren, om det genom information som lämnas till länsstyrelsen eller på något annat sätt framkommer att det finns särskilt behov av en inspektion.

Regeringen har gett i uppdrag åt länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län att genomföra dessa inspektioner. Länsstyrelsen i Stockholms län har ansvaret för att inspektera överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner.

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde inspektion av nämndens verksamhet hösten 2014. Vid det inspektionstillfället hade kommunerna egna överförmyndarnämnder med ett gemensamt kontor. Länsstyrelsen genomförde då sin inspektion vid samma tillfälle, men upprättade skilda rapporter.

Resultat av inspektionen den 7 september 2016

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde den 7 september 2016 en ny inspektion överförmyndarnämndens verksamhet. Vid inspektionen granskades 35 akter samt

dagboksblad från ytterligare 26 akter. Efter inspektionen har länsstyrelsen funnit anledning att kritisera nämnden på sex punkter.

- Lång handläggning av ärenden gällande anmälningar om behov av ställföreträdare.
- Bristfälliga rutiner för delegering av beslutanderätt.
- Bristfällig bevakning av att ställföreträdare lämnar in redovisningshandlingar.
- Lång handläggningstid för förordnande av gode män för ensamkommande barn.
- Bristfälliga rutiner för överlämning av redovisningshandlingar.
- Felaktigt avhändande av allmän handling.

Nämnden ålades med stöd av Förmynderskapsförordningen (1995:379) § 24 att underrätta länsstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits och avser att vidtas för att komma till rätta med den långa handläggningstiden för ärenden som gäller anmälningar om behov av ställföreträdare. Nämnden ska även redogöra för vilka åtgärder som vidtagits i fem akter.

I denna rapport redovisas samtliga åtgärder som vidtagits med anledning av länsstyrelsens kritik.

Återrapporterade åtgärder med anledning av länsstyrelsens kritik

Lång handläggningstid för ärenden som gäller anmälan om behov av ställföreträdare

Det huvudsakliga skälet till att handläggningstiden för vissa anmälningar om behov av ställföreträdarskap blivit alltför lång är avsaknaden av läkarintyg eller social utredning som styrker behovet. I rutinerna för anmälan har därför införts tidsgränser för hur länge nämnden innan beslut ska avvakta att anmälan kompletteras med nämnda dokument. Handläggningstiden ingår som ett kontrollområde i nämndens internkontrollplan för 2017.

Åtgärder i angivna akter

För två av de angivna akterna har nämnden lämnat ansökan till Tingsrätten om god man. I båda fallen finns förslag på ställföreträdare.

Nämnden har beslutat att inte ansöka om ställföreträdarskap för två av akterna. I det ena ärendet på grund av bristande underlag. I det andra ärendet kan stöd ges på ett mindre ingripande sätt.

En anmälan har återtagits av den som ursprungligen lämnade in anmälan.

Övriga vidtagna åtgärder med anledning av Länsstyrelsens kritik

Delegering av beslutanderätt som gäller ansökan om entledigande av ställföreträdare

Vid inspektionen fann länsstyrelsen att nämnden har som rutin att handläggare beslutade i ärenden som gäller begäran om entledigande av ställföreträdare, oavsett om begäran tillgodosågs eller avslogs. Enligt Föräldrabalken kap. 19 § 14 ska avslag om entledigande av ställföreträdare underställas nämnden för beslut.

Åtgärd: Rutinerna för handläggning av ärenden som gäller begäran om entledigande av ställföreträdare har anpassats till gällande lagstiftning.

Bristfällig bevakning av att ställföreträdare lämnar in redovisningshandlingar

Vid inspektionen noterade länsstyrelsen att ställföreträdare i två ärenden inte lämnat in redovisningshandlingar och att nämnden inte vidtagit några åtgärder med anledning av detta.

Åtgärd: Från och med 1 juni 2016 fick en handläggare ansvar för ställföreträdarskap som gäller barn, med undantag för ensamkommande barn. Från och med den 1 januari 2017 har ett team med tre handläggare bildats för att handlägga samtliga typer av ställföreträdarskap som gäller barn. Syftet är att öka rättssäkerheten i handläggningen av ärenden som gäller barn.

Bristfälliga rutiner för överlämning av redovisningshandlingar

Nämnden har haft som rutin att i samband med byte av ställföreträdare överlämna redovisningshandlingar gällande de fem senaste åren. Länsstyrelsen framhåller att enligt Föräldrabalken 16 kap. 8 § ska samtliga redovisningshandlingar som räknas upp i bestämmelsen lämnas över till den nye ställföreträdaren.

Åtgärd: Rutinerna för överlämnande redovisningshandlingar har anpassats till gällande lagstiftning.

Felaktigt avhändande av allmän handling

Länsstyrelsen uppmärksammande att ett läkarintyg inte diarieförts och att intyget skickats tillbaka till läkaren. Skälet till att intyget skickades tillbaka var att det inte fanns någon anmälan om behov av ställföreträdare eller begäran om yttrande/utredning från Tingsrätten för den som intyget gällde.

Efter kritiken från länsstyrelsen har förvaltningen rådfrågat såväl kommunens stadsarkivarie, som stadsjurist med ansvar för offentlighet och sekretess. Svaren förvaltningen fått har vi något olika. Stadsarkivarien anser att felsända handlingar

ska sändas tillbaka till avsändaren. Stadsjuristen anser att uppenbart felsända handlingar kan vidarebefordras till rätt mottagare. För handlingar som inte uppenbart är felsända bör avsändaren kontaktas för att reda ut vem som är tänkt mottagare av handlingen. Både stadsarkivarien och stadsjuristen är emellertid överens om att en registrering ska göras i kommunens ärendehanteringssystem (LEX) när handlingar vidarebefordras till annan mottagare.

Åtgärd: En ny rutin har införts. Den innebär att uppenbart felsända handlingar vidarebefordras till rätt mottagare. Detta ska registreras i LEX. Exempel på en sådan handling är ansökan om ställföreträderskap, som ska tillställas Tingsrätten.

Om det inte är uppenbart att handlingen är felsänd ska en utredning genomföras för att fastställa vem avsändare avser ska vara mottagare. I det redovisade fallet kan läkaren avsikt ha varit att intyg ska betraktas som en anmälan om behov av ställföreträdare. I sådant fall ska en akt upprättas i nämndens ärendehanteringssystem (Wärna). Är handlingen felsänd ska den antingen skickas tillbaka till mottagaren eller vidarebefordras till rätt mottagare. Detta ska registreras i LEX.

Lång handläggningstid för förordnande av gode män för ensamkommande barn

I sina inspektioner under 2016 har länsstyrelsen särskilt granskat ärenden som gäller ensamkommande barn. I sin rapport konstaterar länsstyrelsen att många ensamkommande barn kom till Sverige under 2015, vilket innebar en stor belastning för många kommuner. Bland annat gäller det överförmyndarens/överförmyndarnämndens ansvar att förordna god man för dessa barn. För många kommuner har detta resulterat i längre handläggningstider.

Länsstyrelsen fann i sin granskning av handläggning som gällde ensamkommande barn att handläggningstiden i flera fall överstigit flera månader och i vissa fall mer än tre månader. Man framhåller emellertid att många ärenden handlagts relativt snabbt och att nämnden arbetat mycket med att rekrytera gode män.

Under 2015 till och med januari 2016 registrerade överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner 670 nya ensamkommande barn. Av dessa registrerades 523 under perioden september 2015 till och med januari 2016.

Kommunerna fick ingen information och inga signaler på att en så exceptionellt stor inflyttning av barn skulle ske under en så kort period. Tvärtom skrev Migrationsverket i juli 2015 ner sin prognos för hur många som skulle söka asyl i Sverige. Det fanns därmed inga förutsättningar för att nämnden skulle ha beredskap för att på mycket kort tid aktivera gode män som uppfyller lagens krav på rättrådighet, erfarenhet och övrig lämplighet.

Så fort den nya situationen stod klar för nämnden organiserades arbetet vid nämndens kontor om, fler resurser tillfördes och en kraftig utökning av utbildningar av gode män genomfördes. För att hantera den akuta situationen intensifierades

också samarbetet med socialtjänsten. Bland annat kunde god man snabbt förordnas för barn som var i akut behov av en sådan. Det gällde till exempel när ett barn blev allvarligt sjukt, blev utsatt för eller själv begick brott.

Det hade varit önskvärt om samtliga ensamkommande barn på ett tidigt stadium fått en god man och delar av handläggningen hade säkert kunnat göras bättre. Det är emellertid svårt att se att den mycket exceptionella situation som rådde i slutet av 2015 och början av 2016 på ett avgörande sätt kunde ha hanterats annorlunda.

Sedan september förordnas god man för ensamkommande barn regel inom 7 dagar.

Anders Hagander
Avdelningschef